

РОЛЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ У ФОРМУВАННІ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО РЕКРЕАЦІЙНОГО КЛАСТЕРА

©Добуш Ю. Я., 2011

Виходячи з соціо-еколого-економічних цілей рекреаційних територій, формування територіального рекреаційного кластеру, на нашу думку, забезпечить досягнення інтересів держави на регіональному рівні та інтереси самих рекреаційних регіонів. Слід обов'язково зазначити, що суть кластерного утворення полягає в об'єднанні зусиль та співпраці у напрямку створення комплексного продукту яким виступатиме територія у якості місця ведення бізнесу, рекреації, праці, проживання. За умови відсутності кооперації зусиль для вирішення господарських проблем та в умовах конкурентної боротьби виникає суттєва проблема, пов'язана із скеруванням діяльності усіх підприємств у векторі підвищення конкурентоспроможності території та її розвитку. Причиною цього є різний рівень розвитку суб'єктів господарювання, що не дозволяє застосувати єдину стратегію розвитку для всіх підприємств.

Діяльність місцевої влади є беззаперечною в умовах формування рекреаційного кластеру. Її роль полягає у створенні сприятливого бізнес-середовища для розвитку і функціонування кластеру. Створення таких умов можливе двома шляхами: 1. Шляхом безпосереднього сприяння через прямий доступ до фінансування. 2. Опосередкований варіант через створення стратегічних планів, нормативно-правової підтримки, кадрового забезпечення.

Кластерна політика місцевої влади повинна стати ключовим інструментом туристичної політики, яка тісно пов'язана із політикою регіонального розвитку. Характерними рисами кластерної політики, які окреслюють основні напрямки діяльності місцевої влади, повинні стати:

4. Інноваційна активність у пріоритетному напрямку розвитку території – рекреаційному.
5. Партнерство між бізнес-учасниками, між бізнесом і владою, між бізнесом і інституціями.
6. Розвиток конкуренції, що сприятиме зниженню витрат та цін завдяки впровадженню нових технологій раціонального природокористування.

Таким чином, місцева політика в умовах кластерного середовища характеризується підвищенням конкурентоспроможності території на основі інновацій та партнерства.

Для розвитку рекреаційного кластеру органам місцевої влади можуть бути рекомендовані такі заходи:

9. Забезпечення базової підтримки – мобілізація ресурсів для забезпечення передумов економічного розвитку кластера. Це проявляється у забезпеченні доступу до освіти, ринку праці, розвитку транспортної інфраструктури, соціальної інфраструктури, охорони навколишнього природного середовища яке є підґрунтям створення рекреаційного кластера. Ефективність розвитку кластера залежить передусім від заохочувальної та підтримуючої регіональної та місцевої політики. Тому в цьому напрямі слід заохочувати до співпраці освіту і бізнес шляхом запровадження навчально-практичних програм, бізнес із соціальною сферою через використання механізму дотацій та пільг, бізнесу та екологією застосовуючи стимулюючі інструменти та механізми у випадку використання екологічно-безпечних технологій, а також розвитку зв'язків всередині бізнес-середовища завдяки розвитку партнерства, перерозподілу ресурсів. Результатом таких дій буде скоординована діяльність на досягнення спільного результату.

10. Розвиток співпраці у мережах. Співпраця між підприємствами, як внутрігалузевого так і міжгалузевого, призводить до розвитку партнерських відносин між ними. Залучення у співпрацю нових підприємств сприяє розвитку мереж та мережевої взаємодії орієнтованої на процес. Мережева співпраця сприяє обміну інформацією, досвідом, поширенням інновацій, що є корисним елементом конкурентної боротьби. Таким чином, партнерство є першоджерелом

конкурентоздатного рекреаційного кластера.

11. Створення системи комунікацій. Створення інформаційного ресурсу для централізованого збору інформації та наповнення бази даних, що дасть змогу обміну інформацією між існуючими та потенційними учасниками кластеру. Така база даних може бути виконана у вигляді Internet-ресурсу, на якому міститиметься інформація про діючих учасників кластера (контактна інформація, види діяльності), умови співпраці, регіональну підтримку. Такий веб-портал слугуватиме своєрідною біржею ділових можливостей, де перевагу в першу чергу матимуть діючі учасники кластеру.

12. Реорганізація системи управління територією. Послуги, які надаються місцевою чи регіональною владою в більшості випадків мають фрагментарний характер, є відірваними одні від одних, може мати місце неузгодженість при їх наданні. Тому для ефективного управління територією загалом та рекреаційним кластером зокрема доцільно сформувати департамент управління рекреаційним кластером у структурі Управління розвитку курорту, рекреації та туризму міської ради Трускавця. Працівниками такого департаменту стануть експерти зі створення кластерів, їхнє завдання полягатиме у підвищенні ефективності функціонування кластеру, підвищенні його конкурентоспроможності шляхом гармонізації інтересів учасників кластеру із можливостями місцевої влади через взаємодію із іншими управліннями місцевої ради.

13. Підтримка та навчання підприємців. Отримання досвіду ведення бізнесу та особливо мережева співпраця є корисною для невеликих та новостворених підприємств. Підтримка місцевої влади може проявлятися у вигляді розроблення програм економічного розвитку та залучення до них новостворених підприємств, заснуванні асоціацій, завдання яких полягає у вирішенні певного кола проблем, створенні центрів підготовки та перепідготовки персоналу, які можуть співпрацювати із навчальними закладами, бути провідними установами при дослідженні територіальних проблем розвитку. Тому корисною буде підготовка спеціалізованих трудових ресурсів через організацію державних замовлень у сфері освіти, завдяки чому з'явиться змога сформувати резерв трудових ресурсів, які будуть здатні застосувати набуті ними навички у роботі рекреаційного кластера. Розроблені навчальні програми підготовки фахівців у рекреаційній сфері та майбутнього працевлаштування у середовищі кластеру дають змогу підготувати більш поінформованих, продуктивних та фахових працівників, які застосовують отримані професійні знання та набувають нових навичок у середовищі кластера. З другого боку це спонукатиме працівників до побудови кар'єри саме у кластерному утворенні, що автоматично сприяє ефективному його розвитку.

14. Стимулювання інноваційної активності та підприємництва. Розроблення інноваційних проектів, їх матеріалізація та комерціалізація стимулюють зростання кластерів. Передусім місцевій владі доцільно стимулювати управлінські та технологічні інновації, що є рушійними силами підприємництва.

15. Фінансова підтримка розвитку кластера. Кластерне утворення не завжди спроможне підтримувати свою діяльність лише за рахунок членських внесків, тому вони займаються пошуком зовнішніх джерел фінансування своєї діяльності. Залученню зовнішніх джерел фінансування діяльності кластера може сприяти місцева влада у вигляді створення сприятливого інвестиційного середовища. Механізм фінансування діяльності кластера передбачає формування початкового капіталу для започаткування і розвитку підприємницької діяльності, венчурного капіталу для реалізації інноваційних рішень в умовах ризику, оборотного капіталу для підтримання діяльності активно функціонуючих підприємств. Найкращим способом отримати фінансування є подання колективної заявки при розподілі фінансових ресурсів, оскільки в такому випадку підтверджується спільний інтерес декількох підприємств до вирішення проблем.

16. Використання рекреаційного кластеру як засобу реклами з метою просування території як місця проживання, відпочинку, праці та ведення бізнесу.

Сформована політика місцевої влади щодо формування та підтримки розвитку рекреаційного кластера є потужним підґрунтям для об'єднання підприємств.